

Vesihuollon suunnittelu Piittisjärvi – Pohjasperä - Eteläojanniemi - tiedonvälityshanke (PIPO-hanke)

Toteutusaika

1.1.2024 – 31.12.2024

1. Hankkeen hakija ja hankkeen resurssit

Tiedonvälityshankkeen hakija on Ranuan kunta. Hankkeen hallinnointi- ja koordinoitavastuu tulee olemaan Ranuan kunnan teknisellä osastolla. Ranuan kunnalla on pitkä kokemus ja vahva osaaminen ohjelmaperusteisten hankkeiden toteuttamisesta. Hanke toteutetaan kokonaisuudessaan kilpailutettuna asiantuntija-ostopalveluna. Hankkeen toteuttamista tukevat teknisen osaston substanssi-osaamisen lisäksi kunnan hankeosaamis- ja viestintäresurssit.

Tässä hankkeessa paikallistuntemus- ja aktivointiresurssinsa hankkeen toteutukseen tuovina kunnan yhteistyökumppaneina ovat Pohjasperän ja Piittisjärven vesiosuuskunnat. Ranuan kunnan alue on kokonaan harvaan asuttua maaseutua.

2. Hankkeen tausta ja tarve

”Vesihuolto on yhteiskunnan elintärkeä perustoiminto. Myös alueellinen elinvoimaisuus edellyttää toimivaa vesihuoltoa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (valtioneuvoston periaatepäätös 2.11.2017) määrittelee vesihuollon turvaamisen strategiseksi tehtäväksi, josta maa- ja metsätalousministeriö on päävastuussa.

Vesihuoltolaitosten toimintavarmuutta häiriötilanteissa voidaan parantaa esimerkiksi yhdistämällä verkostoja ja kokoamalla vesihuolto-organisaatioita suuremmiksi kokonaisuuksiksi.”

<https://mmm.fi/vesi/vesihuolto>

Vesihuollon suunnittelun käsittävän tiedonvälityshankkeen tarve Ranualla on noussut seuraavasta taustasta:

Ranuan kunta teetti vuonna 2022 kunnan alueen vesiosuuskuntien yhteistyöstä selvityksen, jonka pohjalta laadittiin raporttina yleissuunnitelmaselostus.

”Suunnitelma on yleissuunnitelma, joka toimii ohjaavana asiakirjana varsinaisessa rakennussuunnitelman laadinnassa” (Yleissuunnitelmaselostus s. 6)

Tehdyn selvityksen perusteella kunnan alueilla etenkin Simojärven pohjoisosassa olevalla kaavoitetulla alueella on suuri tarve vesihuollon järjestämiseen. Alueella toimii

Pohjasperän vesiosuuskunta, jolla on vuonna 2016 valmistunut vedenottamo ja sen kapasiteetti riittäisi kattamaan omaa runkovesijohtoverkosta huomattavasti suuremman alueen vesihuollosta.

Tehdyn selvityksen perusteella alueella toimii kaksi muuta muutaman talouden vesihuoltolaitosta, joista ainakin toisen (Pohjaslahden vesiyhtymä) laitoksen toiminnallinen käyttöikä on jo loppuvaiheessa. Toisessa laitoksessa (Pyöriäahon vesiyhtymä) vedenottamon kapasiteetti on kuivina kausina kriittinen, eikä vesiyhtymä ota uusia kiinteistöjä verkostoonsa. Laadittavassa suunnitelmassa selvitetään edellä mainittujen vesilaitosten liittämisen edellytykset Pohjasperän vesiosuuskunnan runkolinjaan.

”Suunnitelmassa on pyritty selvittämään johtolinjojen rakentamisen lisäksi tarvittavien laitosten tarve, mutta ei niiden yksityiskohtaista suunnittelua. Suunnitelma toimii pohjana yksityiskohtaisen rakennus-suunnitelman toteuttamista varten sekä antaa tietoa hankkeen rahoitus-tarvetta ja budjetointia varten.” (Yleissuunnitelmaselostus s. 6).

Yleissuunnitelmaselostuksen pohjalta Ranuan vesilaitosten yhteistyöhankkeessa mukana olleet vesilaitokset ovat yksimielisesti päättäneet valita pilottihankkeeksi Pohjasperän vesiosuuskunnan vesijohtoverkoston runkolinjan laajentamisen. Toisena osana hankkeessa on yhdysvesijohdon rakentaminen Piittisjärven Vesiosuuskunnan runkolinjaan, jolloin molempien vesiosuuskuntien huoltovarmuus häiriötilanteissa parantuu oleellisesti.

”Pohjoisten vesiosuuskuntien alueella on virinnyt tarpeita varmistaa talousveden saanti kriisi- ja poikkeusoloissa. Monet laitokset ovat yhden vedenottamon varassa, joten yhdysjohtojen rakentaminen laitosten välille on päätetty tutkia. Myös yhdysjohtojen välisten yleiskaava-alueiden vedenjakeluverkoston tarve on syytä kartoittaa” (Yleissuunnitelmaselostus s. 5).

Simojärven ranta-alueiden kaavoituksen yhteydessä muutetaan vapaa-ajan rakentamiseen merkittäviä tontteja vakituisen asumisen tonteiksi. Muutoksella mahdollistetaan vakituisen asumisen rakennusten rakentaminen rantatonteille. Vakituisen asumisen lisääntymisen esteenä on lisäksi Simojärven pohjois- ja länsiosissa talousvesijohtoverkoston puuttuminen.

”Perusteena johtojen rakentamiseen on alueelle laadittu rantayleiskaava sekä ranta-asemakaavat” (Yleissuunnitelmaselostus s. 5).

”Negatiiviseen väestökehitykseen, etenkin haja-asutusalueella, voidaan vaikuttaa tarjoamalla hyvät infra-palvelut vakituiselle asutukselle ja paremmin varustetuille loma-asunnoille” (Yleissuunnitelmaselostus s. 7).

3. Hankkeen viitekehys

Hanke istuu alla avattuun viitekehukseen sekä toteuttaa alla mainittuja ohjelmia ja strategioita seuraavasti:

Suomen CAP-suunnitelma 2023 – 2027

”Tiedonvälitys. Suunnitelmat ja selvitykset: Toimenpiteessä toteutetaan hankkeita, joilla laaditaan ja päivitetään maaseudun palvelujen

esiselvityksiä, kehittämis-suunnitelma, toteuttavuustutkimuksia ja luonto-arvoiltaan tärkeiden alueiden suojelu-, hoito- ja käyttösuunnitelmia ja muita CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä, joiden tulokset julkaistaan ja joissa on vahva viestinnällinen ulottuvuus.”
(CAP-suunnitelma s. 1002).

Lapin alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023- 2027

”Maaseudun elinvoiman lisäämiseksi rahoitusta myönnetään myös yleishyödyllisiin kehittämishankkeisiin sekä investointeihin, kuten kylien laajakaistan rakentamiseen ja vesihuoltohankkeisiin ”(Lapin alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma s. 4).

”Maaseudun elinvoimaisuutta parannetaan myös turvaamalla harvaan asuttujen alueiden vesihuoltotoimenpiteitä sekä rakentamalla maaseudun asukkaiden ja alueen matkailuyrittäjien toimintaa tukevaa pieninfrastruktuuria” (Lapin alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma s. 16).

Lappi-sopimus 2022 - 2025

”Työn murroksen hyödyntäminen Lapin eduksi vaatii ennen kaikkea nopeita ja kattavia tietoliikenneyhteyksiä, mutta myös panostuksia muuhun infrastruktuuriin, asuntopulan ratkaisemista sekä palvelujen oikeaa mitoittamista ja kehittämistä” (Lappi-sopimus s. 45).

Lappi-sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2022 – 2023

”Turvataan hyvän ja turvallisen elinympäristön sekä palveluiden järjestämisen edellytyksiä panostamalla olemassa olevan peruspalvelu-infrastruktuurin (esim. vesihuolto) suunnitelmalliseen kunnossapitoon ja kehittämiseen (kunnat, seutukunnat / rakennerrahastot, maaseuturahasto)” (TOPSU s. 16)

Lapin maaseutuohjelma 2021 – 2027

”Kunnossa olevan perusinfran lisäksi asuinviihtyvyydellä on vaikutus kylien vetovoimaisuuteen” (Lapin maaseutuohjelma s. 21).

”Infrastruktuurin eli infran ylläpitäminen ja parantaminen ovat tärkeitä toimia, jotta Lapin maaseudulla voidaan asua ja elää myös tulevaisuudessa” (Lapin maaseutuohjelma s. 41).

Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelma

”Vesihuollon kehittäminen, järjestäminen ja osaltaan myös valvonta ovat kunnan vastuulla. Vesihuollon toteuttaminen on puolestaan vesihuoltolaitoksen vastuulla” (Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelma, s. 24.)

Ranuan kuntastrategia 2022 – 2030

Tarve ja aloite tämän hankkeen hakemiseen on tullut Ranuan kunnan haja-asutus-alueelta, Piittisjärvi – Pohjasperä – Eteläojanniemi -alueelta. Tämän hankkeen hakeminen vastaa Ranuan kuntastrategiassa määriteltyyn avoimuuden arvoon

”Vahvistamme osallisuutta ja kuuntelemme kuntalaisia, henkilöstöä, yrityksiä ja yhteisöjä.”

ja vastuullisuuden arvoon

”Toimimme sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti vastuullisesti.”

sekä strategian Hyvinvoiva kuntalainen -päämäärään

”Panostetaan kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen”

Ranuan haja-asutusalueiden vesihuollon tarpeiden selvitys ja verkostojen suunnittelu -hanke

Lapin ely-keskuksen maaseuturahastosta kokonaan rahoittaman ja Ranuan kunnan vuosina 2022 – 2023 toteuttaman hankkeen tavoitteena oli edistää vesijohtoverkoston rakentamista Ranuan kunnan alueella.

Hankkeessa selvitettiin kunnan haja-asutusalueen vesihuoltotarpeet ja laadittiin yleissuunnitelmaselostus uusien vesijohtolinjojen ja yhdysputkien suunnittelusta. Yleissuunnitelmaselostus ei sisällä johtolinjojen yksityiskohtaista suunnittelua, vaan toimii ohjaavana asiakirjana ja pohjana varsinaisen, yksityiskohtaisen rakennus-suunnitelman laadinnassa.

Hankkeessa päädyttiin seuraaviin johtopäätöksiin:

- vesilaitosten toiminnan jatkamiseksi tarvitaan toimenpiteitä
- yhteistyö vesilaitosten välillä on merkittävässä roolissa
- suunnittelu- ja investointitukia tulee hakea

Tällä hankkeella vastataan tarpeisiin ja selvityksen johtopäätöksiin.

4. Hankkeen toteutusalue

Pilottihankkeen toteutusalue on Ranuan kunnan Piittisjärven – Pohjasperän - Eteläojanniemen suunnittelualue.

5. Hankkeen kohderyhmät ja hyödynsaajat

Hankkeen kohderyhmät ja hyödynsaajat ovat Piittisjärven – Pohjasperän - Eteläojanniemen suunnittelualueen nykyiset ja tulevat asukkaat, yrittäjät, etätyöntekijät sekä mökkiläiset.

6. Hankkeen ohjausryhmä

Hakija esittää hankkeelle ohjausryhmää toimijoiden paikallistuntemuksen hyödyntämiseksi sekä toimijoiden sitouttamiseksi vesihuollon suunnitteluun. Ohjausryhmän kokoonpanoksi esitetään seuraavaa: kunnan tekninen johtaja, Piittisjärven vesiosuuskunnan edustaja, Pohjasperän vesiosuuskunnan edustaja, kunnan yritys- ja hankeasiantuntija sekä Lapin ely-keskuksen edustaja.

7. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen päätavoite on pysyvän vesihuoltoratkaisun aikaansaaminen alueen tulevan kehityksen turvaamiseksi erityisesti vakitukselle asutukselle uusia johtolinjauksia suunnitteleamalla. Hyvä vesihuoltoinfra vaikuttaa osaltaan Ranuan kunnan veto- ja pitovoimaan ja sitä kautta väestönkehitykseen.

Hankkeen toisena tavoitteena on vesihuollon turvaaminen; varautuminen kriisitilanteisiin ja poikkeusoloihin mahdollistamalla yhdysvesijohtojen rakentaminen laitosten välille.

Suunnittelussa pyritään myös mahdollisuuksien mukaan ottamaan samalla huomioon runkovesijohtoverkostolinjojen mahdollisuus toimia kylien välisenä ulkoilureitistönä.

8. Hankkeen toimenpiteet, toteutustapa, aikataulu ja mahdolliset riskit

Ranuan kunta teetti vuonna 2022 kunnan alueen vesiosuuskuntien yhteistyöstä selvityksen, jonka pohjalta laadittiin raporttina yleissuunnitelmaselostus. Suunnitelma on yleissuunnitelma, joka toimii ohjaavana asiakirjana varsinaisessa rakennussuunnitelman laadinnassa. Yleissuunnitelmassa on pyritty selvittämään johtolinjojen rakentamisen lisäksi tarvittavien laitosten tarve, mutta ei niiden yksityiskohtaista suunnittelua. Suunnitelma toimii pohjana yksityiskohtaisen rakennussuunnitelman toteuttamista varten sekä antaa tietoa hankkeen rahoitustarvetta ja budjetointia varten. (Yleissuunnitelmaselostus s. 6.)

Tässä hankkeessa tehdään kilpailutettavan asiantuntijayrityksen toimesta varsinainen yksityiskohtainen rakennussuunnitelma Piittisjärvi – Pohjasperä – Eteläojaniemi - alueelle. Rakennussuunnitelman laatimiseen sisältyviä hankkeessa tehtäviä toimenpiteitä ovat muun muassa:

1. Dokumenttianalyysi

Suunnitelmat, kaavat, kartat, maanomistajat

2. Maastoanalyysi

Vaihtoehtoisten linjausten suunnittelu; kartta vaikutusalueesta maastotöitä varten; maanomistajakontaktointi

3. Maastotyöt

Maastomittaukset; nykyisten rakenteiden ja verkostojen kartoitukset; runkolinjan ja talojohtojen linjaukset; teiden alituskohdat; maaperätutkimukset kairauksilla

4. Rakennussuunnittelutyö

Suunnitelmaselostus; nykytilannekuvaus; maaperäolosuhteet; kartat pituus- ja poikkileikkauksineen; erikoispiirustukset liitoskohdista; painelaskelmat; vedenkulutusennuste; kustannusarviot johtolinjoittain; hankekohtaiset dokumentit; investointihankkeen asiakirjat

Hankkeen suunniteltu toteutusaikataulu on 1.1.2024 – 31.12.2024. Maastotöiden osalta aikatauluun vaikuttaa vuodenaika, eli maastotyöt toteutetaan ajankohtana, jolloin maassa ei ole routaa.

Hanke toteutetaan kokonaisuudessaan kilpailutettuna ostopalveluna alan asiantuntijayritykseltä.

Hankkeen toteutuksessa ei nähdä oleellisia riskejä. Maanomistajien kanssa tehtävät sopimukset voivat johtaa valitukseen, jolloin mahdollisen investointihankkeen aloitus voi viivästyä.

9. Hankkeen viestintä

Ranuan kunta viestii hankkeen aikana hankkeen toimenpiteistä aktiivisesti ja monikanavaisesti rahoittajan ohjeita noudattaen.

10. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tuloksena Piittisjärvi – Pohjasperä - Eteläojanniemi -suunnittelualueelle valmistuu vesihuollon suunnitelma pysyvän vesihuoltoratkaisun aikaansaamiseksi ja alueen tulevan kehityksen turvaamiseksi myös kriisi- ja poikkeusoloissa.

11. Hankkeen seuranta ja raportointi

Hankkeen ohjausryhmä seuraa hankkeen toteutusta kokouksissaan saamiensa väliraporttien ja suullisten tilannekatsauksien pohjalta. Hankkeen loppuraportti laaditaan rahoittajan ohjeita noudattaen.

12. Toiminnan jatkaminen hankkeen päätyttyä

Vesihuoltoverkoston suunnittelun valmistuttua seuraava askel vesiosuuskunnilla on käynnistää vesihuollon rakennusinvestointien valmistelu.

13. Hankkeen kustannukset alv. 0 %

Vesihuollon suunnittelu; rakennussuunnitelman laatiminen	30 000 €
Hallinnointikustannukset	2 000 €
Ohjausryhmän kustannukset	950 €
Kustannukset yhteensä	32 950 €

14. Hankkeen rahoitus Tiedonvälityshanke 100 %

Tuotosperusteinen kertakorvaus
(tuotokset: Rakennussuunnitelma ja loppuraportti)

Euroopan maaseuturahasto, valtio **32 950 €**